

ОПШТИ ЗАХТЈЕВИ ЗА ОЗНАКЕ ЗА БЕЗБЈЕДНОСТ И/ИЛИ ЗДРАВЉЕ НА РАДУ

1. Општи захтјеви

1.1. У овом прилогу наведени су општи захтјеви за ознаке за безбједност и/или здравље на раду, њихову замјену, различито коришћење и комбиновање, прописани овим правилником.

1.2. Ознаке за безбједност и/или здравље на раду могу да се користе само за давање информација или инструкција које су прописане овим правилником.

2. Врсте ознака за безбједност и/или здравље на раду

2.1. Трајне ознаке за безбједност и/или здравље на раду подразумијевају постојано означавање, отпорно на вањске утицаје.

2.2. Трајне ознаке на табли морају да се користе за ознаке забране, упозорења, обавезе, као и за означавање излаза у случају опасности или прве помоћи.

2.3. Ознаке на таблама и/или безбједносне боје морају да се користе за трајно означавање локације и идентификацију опреме за гашење пожара.

2.4. Ознаке на таблама на посудама и цјевоводима морају да буду постављене у складу са захтјевима наведеним у Прилогу 3. овог правилника.

2.5. Мјеста на којима постоји могућност удара у препреку или пада морају да буду трајно обиљежена безбједносном бојом и/или ознаком на табли.

2.6. Саобраћајне површине морају да буду трајно обиљежене безбједносном бојом.

2.7. Ознаке за безбједност и/или здравље на раду у одређеним околностима морају да дјелују превентивно и лицима дају упозоравајуће информације.

2.8. Свјетлосне ознаке, звучни сигнали и/или говорна комуникација морају да се користе када одређене околности то захтијевају, узимајући у обзир могућности замјене и комбиновано коришћење ознака за безбједност и/или здравље на раду у складу са тачком 3. овог прилога, да би се:

- упозорило на опасност,
- позвала лица да предузму специфично поступање,
- позвала лица на евакуацију у случају опасности.

2.9. Знаци који се дају руком и/или говорна комуникација морају да се користе када околности то захтијевају да би се наводило или усмјеравало лице које изводи опасне маневре.

3. Као замјена и комбиновано коришћење ознака за безбједност и/или здравље на раду могу да се користе сљедеће ознаке за безбједност и/или здравље на раду уколико је обезбијеђена иста ефикасност:

3.1. безбједносна боја или ознака на табли да би се означило мјесто гдје је препрека или гдје запослени или предмети могу да падну;

3.2. свјетлосна ознака, звучни сигнал или говорна комуникација;

3.3. знаци који се дају руком или говорна комуникација;

3.4. комбиновано коришћење ознака за безбједност и/или здравље на раду:

- свјетлосна ознака и звучни сигнал,
- свјетлосна ознака и говорна комуникација,
- знаци који се дају руком и говорна комуникација.

4. Боје, значење или намјена, инструкције и информације наведене у Табели 1. односе се на све ознаке за безбједност и/или здравље на раду и безбједносне боје.

Табела 1.

Боја	Значење или намјена	Инструкција и информација
Црвена	Ознака забране	Опасно поступање
	Упозорење на опасност	Заустави, угаси, уређај за заустављање у случају опасности
		Евакуација
	Опрема за гашење пожара	Идентификација и локација
Жута или тамножута	Ознака упозорења	Пажња, опрез
		Провјери
Плава	Ознака обавезе	Специфично поступање или радња
		Коришћење средстава и опреме за личну заштиту на раду
Зелена	Ознака излаза у случају опасности или прве помоћи	Врата, излази, пролази, опрема и просторије
	Нема опасности	Повратак у нормално стање

5. Ефикасност ознака за безбједност и/или здравље на раду не смије да буде умањена:

5.1. присуством другог извора истих или сличних ознака који би могао да утиче на видљивост или чујност, па је због тога посебно потребно:

- избјећи постављање превише ознака на малом међусобном растојању,
- истовремено коришћење двије свјетлосне ознаке чије се значење може помијешати,
- коришћење свјетлосне ознаке поред другог сличног извора свјетлости,
- истовремено коришћење два звучна сигнала,
- коришћење звучног сигнала у условима повишене буке;

5.2. лошом изработом, недовољним бројем, неправилним истцањем, slabим одржавањем или неправилним радом сигналних уређаја.

6. Ознаке за безбједност и/или здравље на раду и сигнални уређаји морају да буду редовно чишћени, одржавани, провјеравани, поправљани и уколико је потребно, замијењени с циљем да се задрже битни и/или функционални квалитети.

7. Број ознака за безбједност и/или здравље на раду и сигналних уређаја које треба поставити, као и њихов распоред, зависе од врсте опасности и величине простора који покривају.

8. Ознакама за безбједност и/или здравље на раду које захтијевају снабдијевање енергијом мора да буде обезбијеђен други извор енергије у случају да дође до прекида основног напајања, осим уколико у том случају није отклоњена и опасност због које је ознака за безбједност и/или здравље на раду и постављена.

9. Свјетлосне ознаке и/или звучни сигнали који треба да упозоре на почетак неке активности морају да буду активирани прије почетка и да трају све вријеме док траје та активност, а по завршетку коришћења да буду враћени у првобитно стање.

10. Свјетлосне ознаке и звучни сигнали морају да буду провјерени послје постављања и периодично у току коришћења с циљем да се обезбиједи њихов континуиран рад и ефикасност.

11. Ознаке за безбједност и/или здравље на раду морају да буду допуњене или замијењене уколико је њихова видљивост или чујност умањена из било ког разлога, па и због коришћења средстава и опреме за личну заштиту на раду.

12. Подручја, просторије или затворени простори који се користе за складиштење знатних количина опасних супстанци или смјеша морају да буду обиљежени одговарајућим ознакама за безбједност и/или здравље на раду у складу са Прилогом 2. тачка 3. или Прилогом 3. тачка 1, осим у случају када је свака амбалажа прописно обиљежена.

13. Ако не постоји одговарајућа ознака упозорења у Прилогу 2. тачка 3. ради упозоравања на опасне хемијске супстанце или смјеше, мора се користити одговарајући пиктограм опасности у складу са прописом којим се уређује класификација, паковање, обиљежавање и оглашавање хемикалије.

ПРИЛОГ 2.

ЗАХТЈЕВИ ЗА ОЗНАКЕ НА ТАБЛАМА

1. Својства

1.1. Прописани облик и боје ознака на таблама у складу са њиховом намјеном наведени су у тачки 3. овог прилога.

1.2. Пиктограми морају да буду што једноставнији и да садрже само битне детаље.

1.3. Пиктограми који се користе могу да буду незнатно другачији или детаљнији од оних који су приказани у тачки 3. овог прилога, али притом морају да обезбиједе исто значење и да не доведу до погрешног разумијевања или замјене значења.

1.4. Ознаке на таблама морају да буду направљене од материјала који је отпоран на ударце, воду и остале штетне утицаје из околине у којој се налазе.

1.5. Величина и колориметријске и фотометријске карактеристике ознаке на табли морају да буду такве да ознака увијек буде лако видљива и разумљива.

2. Услови коришћења

2.1. Ознаке на таблама морају да буду постављене на одговарајућој висини у линији погледа и на добро освјетљеном, приступачном и видљивом мјесту, узимајући у обзир све препреке које се налазе на мјесту приласка опасној зони или у непосредној близини специфичне опасности или објекта (предмета).

2.2. Употреба флуоресцентних и рефлектујућих материјала или додатног вјештачког освјетљења је обавезна у случајевима лошег природног освјетљења.

2.3. Ознаке на таблама морају да буду уклоњене када више не постоје околности због којих су постављене.

3. Коришћење

3.1. Ознаке забране

Изглед: облик - круг; црни пиктограм на бијелој подлози; оивичен црвеном бојом и са црвеном попречном линијом; црвена боја заузима најмање 35% површине ознаке.

3.2. Ознаке забране на таблама су:

ЗАБРАЊЕН ПРИСТУП!
ОПАСНО ПО ЖИВОТ!

ЗАБРАЊЕН ПРИСТУП НЕОВЛАШЋЕНИМ ЛИЦИМА

ЗАБРАЊЕН ПРИСТУП ПЈЕШАЦИМА

НЕ ГАСИ ВОДОМ

НИЈЕ ЗА ПИЋЕ

ЗАБРАЊЕНА УПОТРЕБА МОБИЛНОГ
ТЕЛЕФОНА

ЗАБРАЊЕНО ПУШЕЊЕ

ЗАБРАЊЕНА УПОТРЕБА
ОТВОРЕНОГ ПЛАМЕНА

НЕ ДИРАЈ

ЗАБРАЊЕН ПРИСТУП ИНДУСТРИЈ-
СКИМ ВОЗИЛИМА

ЗАБРАЊЕН ПРОЛАЗ ИСПОД
ВИСЕЋЕГ ТЕРЕТА

ЗАБРАЊЕН ПРОЛАЗ
ИСПОД СКЕЛЕ

3.3. Ознаке упозорења

Изглед: облик - троугао; црни пиктограм на жутој подлози; оивичен црном бојом; жута боја заузима најмање 50% површине ознаке.

3.4. Ознаке упозорења на таблама су:

ЗАПАЉИВ МАТЕРИЈАЛ ИЛИ
ВИСОКА ТЕМПЕРАТУРА

ЕКСПЛОЗИВНА МАТЕРИЈА

БИОЛОШКА ШТЕТНОСТ

КОРОЗИВНИ МАТЕРИЈАЛ

ОТРОВНИ МАТЕРИЈАЛ

ОКСИДИРАЈУЋИ МАТЕРИЈАЛ

ОПШТА ОПАСНОСТ

ВИСЕЋИ ТЕРЕТ

ИНДУСТРИЈСКА ВОЗИЛА

ЛАСЕРСКО ЗРАЧЕЊЕ

НЕЈОНИЗУЈУЋЕ ЗРАЧЕЊЕ

РАДИОАКТИВНИ МАТЕРИЈАЛ

ОПАСНОСТ ВИСОК НАПОН

ЈАКО МАГНЕТНО ПОЉЕ

НИСКА ТЕМПЕРАТУРА

ПРЕПРЕКА

МОГУЋНОСТ ПАДА

ОПАСНОСТ ОД КЛИЗАЊА

3.5. Допунска ознака на табли за обиљежавање радних мјеста на којима запослени јесу или могу да буду изложени прашини која потиче од азбеста или материјала који садржи азбест јесте правоугаоног облика, жуте подлоге, оивичена црном бојом, са натписом: “ОПАСНОСТ - АЗБЕСТНА ВЛАКНА!” и користи се заједно са ознаком упозорења за општу опасност.

бесту бити прекорачена јесте правоугаоног облика, жуте подлоге, оивичена црном бојом, са натписом: “ОПАСНОСТ - ГВИ АЗБЕСТУ МОЖЕ ДА БУДЕ ПРЕКОРАЧЕНА!” и користи се заједно са ознаком упозорења за општу опасност.

3.6. Допунска ознака на табли која се користи приликом обављања послова рушења, уклањања, поправке и одржавања када се може претпоставити да ће гранична вриједност изложености аз-

3.7. Ознаке обавезе

Изглед: облик - круг; бијели пиктограм на плавој подлози, плава боја заузима најмање 50% површине ознаке.

3.8. Ознаке обавезе на таблама су:

ОБАВЕЗНО КОРИШЋЕЊЕ СРЕДСТАВА ЗА ЗАШТИТУ ОЧИЈУ

ОБАВЕЗНО КОРИШЋЕЊЕ ЗАШТИТНОГ ШЉЕМА

ОБАВЕЗНО КОРИШЋЕЊЕ СРЕДСТАВА ЗА ЗАШТИТУ СЛУХА

ОБАВЕЗНО КОРИШЋЕЊЕ СРЕД-
СТАВА ЗА ЗАШТИТУ ДИСАЈНИХ
ОРГАНА

ОБАВЕЗНО КОРИШЋЕЊЕ ЗА-
ШТИТНЕ ОБУЋЕ

ОБАВЕЗНО КОРИШЋЕЊЕ ЗАШТИТ-
НИХ РУКАВИЦА

ОБАВЕЗНО КОРИШЋЕЊЕ
ЗАШТИТНЕ ОДЈЕЋЕ

ОБАВЕЗНО КОРИШЋЕЊЕ СРЕД-
СТАВА ЗА ЗАШТИТУ ЛИЦА

ОБАВЕЗНО КОРИШЋЕЊЕ ОПРЕМЕ ЗА
СПРЕЧАВАЊЕ ПАДОВА СА ВИСИНЕ
И У ДУБИНУ

ОБАВЕЗНА ПУТАЊА КРЕТАЊА
ЛИЦА

ДОЗВОЉЕНА УПОТРЕБА МОБИЛ-
НОГ ТЕЛЕФОНА

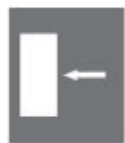

ОПШТА ОЗНАКА ОБАВЕЗЕ
(Користи се заједно са другом ознаком
обавезе)

3.9. Ознаке излаза у случају опасности или прве помоћи

Изглед: облик - правоугаоник или квадрат; бијели пиктограм на зеленој подлози; зелена боја заузима најмање 50% површине ознаке.

3.10. Ознаке излаза на таблама су:

ИЗЛАЗ
У СЛУЧАЈУ ОПАСНОСТИ

ИЗЛАЗ У СЛУЧАЈУ ОПАСНОСТИ

У ОВОМ СМЈЕРУ

(Користи се као допунска ознака)

ПРВА ПОМОЋ

ПРВА ПОМОЋ У СЛУЧАЈУ
ЗАСТОЈА СРЦА ДЕФИБРИЛАТОР

ТЕЛЕФОН У СЛУЧАЈУ ОПАСНО-
СТИ ИЛИ ЗА ПРВУ ПОМОЋ

НОСИЛА

ТУШ ЗА ПРВУ ПОМОЋ

ИСПИРАЊЕ ОЧИЈУ

3.11. Ознаке опреме за гашење пожара

Изглед: облик - правоугаоник или квадрат; бијели пиктограм на црвеној подлози; црвена боја заузима најмање 50% површине ознаке.

3.12. Ознаке опреме на таблама су:

ХИДРАНТ

ЉЕСТВЕ

ТЕЛЕФОН У СЛУЧАЈУ ПОЖАРА

ВАТРОГАСНА ОПРЕМА

РУЧНИ ДОЈАВЉИВАЧ ПОЖАРА

ПУТ У СЛУЧАЈУ ПОЖАРА

АПАРАТ ЗА ГАШЕЊЕ ПОЖАРА

АПАРАТ ЗА ГАШЕЊЕ ПОЖАРА

АПАРАТ ЗА ГАШЕЊЕ ПОЖАРА

У ОВОМ СМЈЕРУ

(Користи се као допунска ознака)

ПРИЛОГ 3.

ЗАХТЈЕВИ ЗА ОБИЈЕЖАВАЊЕ ПОСУДА И ЦЈЕВОВОДА

1. Посуде које се користе за рад са опасним хемикалијама или за њихово складиштење, као и видљиви дијелови цјевовода који садрже или којима се транспортују опасне хемикалије, морају да буду обиљежени у складу са прописима којима је уређена класификација, паковање и обиљежавање хемикалија.

1.1. На посуде које се користе веома кратко или посуде чији се садржај веома често мијења, уколико је примјеном других мјера за безбједност и/или здравље на раду, а нарочито за информисање и оспособљавање, обезбијеђен исти ниво заштите запослених, не односе се одредбе тачке 1. овог прилога.

1.2. Ознаке наведене у тачки 1. овог прилога могу да буду:

- замијењене ознакама упозорења у складу са Прилогом 2. овог правилника, коришћењем истог пиктограма или симбола,

- допуњене додатним информацијама, као што су назив, односно формула опасне хемикалије и подаци о опасностима,

- у случају транспорта посуда, замијењене или допуњене ознакама које се односе на транспорт опасних супстанци или смјеша.

2. Ознаке за обиљежавање посуда и цјевовода морају да буду постављене:

- на видљивим странама,
- у несавитљивом, самољепљивом или фарбаном облику.

3. Ознаке за обиљежавање посуда и цјевовода морају да имају својства наведена у тачки 1. подтачка 1.4. Прилога 2. овог правилника (ознаке на таблама морају да буду направљене од материјала који је отпоран на ударце, воду и остале штетне утицаје из околине у којој се налазе) и да се користе у складу са условима коришћења ознака на таблама наведеним у Прилогу 2. овог правилника.

4. Поред примјене одребаба т. 1, 2, и 3. овог прилога, ознаке на цјевоводима морају да буду постављене и у близини свих опасних мјеста (као што су вентили и спојеви) тако да буду видљиве, као и на међусобним растојањима, тако да се обезбиједи да је цјевовод уочљиво и јасно обиљежен.

5. Подручје, просторија или затворен простор који се користи за:

- складиштење знатних количина опасних хемикалија морају да буду обиљжене одговарајућом ознаком упозорења у складу са тачком 3. Прилога 2. овог правилника или на начин утврђен тачком 1. овог прилога, уколико појединачна паковања или посуде нису адекватно обиљжени, узимајући у обзир одредбе које се односе на величину ознаке сходно тачки 1. подтачка 1.5. Прилога 2. овог правилника;

- складишта опасних хемикалија морају да буду обиљжена ознаком упозорења за општу опасност;

- ознаке морају да буду постављене на одговарајући начин у непосредној близини или на улазним вратима складишта.

ПРИЛОГ 4.

ЗАХТЈЕВИ ЗА ОЗНАЧАВАЊЕ ЛОКАЦИЈЕ И ИДЕНТИФИКАЦИЈУ ОПРЕМЕ ЗА ГАШЕЊЕ ПОЖАРА

1. Захтјеви за означавање наведени у овом прилогу односе се искључиво на опрему за гашење пожара.

1.1. Опрема за гашење пожара мора да буде идентификована употребом прописане боје за саму опрему и ознаке на таблама и/или за означавање локације на којој се налази та опрема и приступа тим локацијама.

1.2. Прописана боја за опрему за гашење пожара и ознака јесте црвена. Површина која је црвене боје мора да буде довољно велика да би се опрема за гашење пожара лако идентификовала.

1.3. Ознаке на таблама којима се означава локација опреме за гашење пожара морају да буду у складу са захтјевима наведеним у подт. 3.11. и 3.12. тачке 3. Прилога 2. овог правилника.

ПРИЛОГ 5.

ЗАХТЈЕВИ ЗА ОЗНАКЕ ЗА БЕЗБЈЕДНОСТ И/ИЛИ ЗДРАВЉЕ НА РАДУ ЗА ОБИЉЕЖАВАЊЕ ПРЕПРЕКА, ОПАСНИХ ЗОНА И САОБРАЋАЈНИХ ПОВРШИНА

1. Ознаке за безбједност и/или здравље на раду за обиљежавање препрека и опасних зона морају испуњавати следеће захтјеве:

- мјеста којима запослени имају приступ у току рада, а на којима постоји ризик од судара са препрекама, пада запослених или пада предмета морају да буду обиљжена жуто-црним или црвено-бијелим пругама,

- величина ознаке за безбједност и/или здравље на раду мора да буде у складу са величином препреке или опасне зоне,

- жуто-црне или црвено-бијеле пруге морају да буду под углом од 45° и приближно исте ширине.

Примјер:

2. Обиљежавање саобраћајних површина

- Ради безбједних и здравих услова рада, а уколико коришћење опреме за рад у објектима то захтијева, саобраћајне површине морају да буду обиљжене непрекидним линијама јасно уочљиве боје, по могућности бијеле или жуте, узимајући у обзир боју подлоге.

- Линије ознака морају да буду постављене тако да је омогућено потребно безбједно растојање између возила и објеката или предмета који се могу наћи у близини и између возила и пјешака.

- Сталне саобраћајне површине на отвореном требало би да буду истовјетно обиљжене уколико је то могуће и уколико простор намијењен за кретање пјешака није посебно обезбијеђен, или адекватно физички одвојен или заштићен.

ПРИЛОГ 6.

ЗАХТЈЕВИ ЗА СВЈЕТЛОСНЕ ОЗНАКЕ

1. Својства

1.1. Свјетлост која је емитована свјетлосном ознаком мора да има довољан контраст у односу на околину у складу са планира-

ним условима употребе, али притом не смије да изазива бљештање или да буде слабо видљива услед недовољне освјетљености.

1.2. Освијетљена површина мора да буде једнобојна или да садржи пиктограм на одређеној позадини.

1.3. Боја која са користи на свјетлосној ознаци мора да буде у складу са бојама наведеним у тачки 4. Прилога 1. овог правилника и њиховим значењем као врстама ознака намијењеним безбједности и/или здрављу на раду.

1.4. Уколико свјетлосна ознака садржи пиктограм, мора да буде у складу са захтјевима из Прилога 2. овог правилника.

2. Коришћење

2.1. Уколико свјетлосни уређај може да емитује и непрекидне сигнале и сигнале са прекидом, свјетлосни сигнали са прекидом морају да се користе да би се упозорило на виши ниво опасности или на потребу за хитним предузимањем прописаног или захтијева- ваног поступања или активности у односу на значење које је дато непрекидним свјетлосним сигналом.

2.2. Трајање и учесталост свјетлосног сигнала са прекидом морају да буду такви да се обезбиједи правилно опажање поруке и да се избјегне могућност замјене са другим свјетлосним сигналимa или са непрекидним свјетлосним сигналом.

2.3. Идентична кодификација мора да буде обезбијеђена уколико се свјетлосна ознака користи умјесто звучног сигнала или заједно са њим.

2.4. Уређаји који емитују свјетлосне сигнале са прекидом у случајевима значајних опасности морају да буду посебно прегледани и одржавани и да су им обезбијеђени помоћни извори напајања.

ПРИЛОГ 7.

ЗАХТЈЕВИ ЗА ЗВУЧНЕ СИГНАЛЕ

1. Својства

1.1. Звучни сигнали намијењени за упозорење, обавјештење или заштиту, безбједност и/или здравље на раду морају да:

- буду виши од нивоa буке у радној околини тако да буду чујни, али не и непријатни или да изазивају бол,

- буду лако препознатљиви, а нарочито по дужини трајања и учесталости импулса, те да се могу лако разликовати од осталих звучних сигнала или буке.

1.2. Уколико уређај може да емитује звучне сигнале и са сталном и са промјењивом фреквенцијом, сигнали са промјењивом фреквенцијом морају да се користе да би се упозорило на виши ниво опасности или на потребу за хитним предузимањем прописаног или захтијева- ваног поступања или активности у односу на значење које је дато непрекидним сигналом.

2. Кодирање

2.1. Звучни сигнал за евакуацију мора да буде непрекидан.

ПРИЛОГ 8.

ЗАХТЈЕВИ ЗА ГОВОРНУ КОМУНИКАЦИЈУ

1. Својства

1.1. Говорна комуникација намијењена за упозорење, обавјештење или заштиту, безбједност и/или здравље на раду између запосленог који даје поруке и једног или више лица који слушају мора да се одвија у виду кратких реченица, израза или ријечи.

1.2. Поруке упозорења, обавјештења или заштите безбједности и/или здравља на раду које се изговарају морају да буду што је могуће краће, једноставне и разумљиве, а говорне способности запосленог који даје поруке и чујност лица који примају поруке морају да буду такве да обезбијеле поуздану говорну комуникацију.

1.3. Говорна комуникација намијењена за упозорење, обавјештење или заштиту, безбједност и/или здравље на раду може да буде непосредна размјена порука или емитовање људског или вјештачког гласа одговарајућим средствима говорне комуникације.

2. Коришћење

2.1. Запослени који говорно комуницирају у сврху упозорења, обавјештења или заштите безбједности и/или здравља на раду морају одлично да познају језик на коме се одвија таква говорна комуникација и да буду у могућности да правилно изговарају и разумију поруке с том намјеном.

2.2. Идентична кодификација знакова и координација покрета мора да буде обезбијеђена уколико се говорна комуникација користи умјесто знакова који се дају руком или заједно са њима, и то са следећим значењем:

- почетак - почетак радње,

- стани - прекид или заустављање радње,

- крај - крај радње,
- подигни, спусти - подигни или спусти терет,
- напријед, назад, лијево, десно - смјер кретања,
- опасност - заустављање у случају опасности,
- брже - убрзати кретање с циљем веће безбједности.

ПРИЛОГ 9.

ЗАХТЈЕВИ ЗА ЗНАКЕ КОЈИ СЕ ДАЈУ РУКОМ

1. Својства

1.1. Знаци који се дају руком у сврху упозорења, обавјештења или заштите безбједности и/или здравља на раду морају да буду прецизни, једноставни, са јасним значењем, лаки за давање и разумијевање и јасно различити од осталих покрета и/или положаја руку и/или шака.

1.2. Ако се приликом давања знака рукама користе обје руке истовремено, њихово покретање мора да буде синхронизовано, симетрично и притом се даје само један знак.

1.3. Знаци који се дају руком у сврху упозорења, обавјештења или заштите, безбједности и/или здравља на раду могу да буду незнатно другачији или детаљнији од знакова наведених у тачки 3. овог прилога, под условом да је обезбијеђено да имају исто значење и разумијевање.

3. Знаци који се дају руком су:

ЗНАЧЕЊЕ	ОПИС	ИЛУСТРАЦИЈА
А. Општи знаци		
ПАЖЊА Почетак Почетак радње	Обје руке су раширене хоризонтално са длановима који су окренути према напријед.	
СТАНИ Прекид Заустављање радње	Десна рука је подигнута увис са дланом окренутим напријед.	
КРАЈ Крај радње	Руке су склопљене у висини груди.	
Б. Вертикално кретање		
ПОДИГНИ	Десна рука је подигнута увис са дланом окренутим напријед који лагано кружи.	
СПУСТИ	Десна рука је спуштена са дланом окренутим назад који лагано кружи.	
ВЕРТИКАЛНО РАСТОЈАЊЕ	Положајем руку се показује растојање.	

2. Коришћење

2.1. Запослени који даје знаке руком (у даљем тексту: сигналиста) покретима и/или положајем руку и/или шака даје маневарске инструкције запосленом који изводи маневре (у даљем тексту: маневриста).

2.2. Сигналиста мора да буде у стању да визуелно прати маневар и при томе не буде ометан.

2.3. Обавезе сигнализисте морају да буду усмјерене искључиво на давање маневарских инструкција на начин безбједан за остала запослена и друга лица у непосредној близини.

2.4. Уколико није могуће да сигналиста буде у стању да визуелно прати маневар и при томе не буде ометан, мора се обезбиједити више сигналиста.

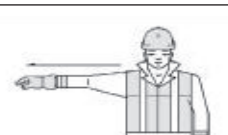
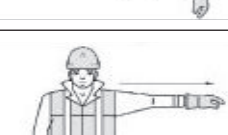
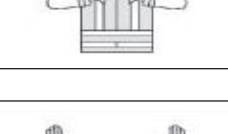
2.5. Маневриста је дужан да прекине маневар који је у току с циљем да затражи нову инструкцију уколико није у могућности да на довољно безбједан начин изврши налог који му је дат.

2.6. Помоћна опрема:

- маневриста мора да буде у могућности да лако препозна сигналиста;

- сигналиста мора да буде опремљен са једним или више препознатљивих и карактеристичних дијелова помоћне опреме, као што су јакна, шлем, навлаке на рукама или свијетлеће палице;

- сви дијелови помоћне опреме морају да буду свијетлих и јасних боја, по могућности једнобојни, који ће се користити само с циљем препознавања сигнализисте.

ЗНАЧЕЊЕ	ОПИС	ИЛУСТРАЦИЈА
В. Хоризонтално кретање		
НАПРИЈЕД	Обје руке су савијене са длановима окренутим нагоре и подлактице се полако крећу ка тијелу.	
НАЗАД	Обје руке су савијене са длановима окренутим надоље и подлактице се полако крећу од тијела.	
ДЕСНО	Десна рука у висини рамена са дланом окренутим надоље полако даје покрете надесно.	
ЛИЈЕВО	Лијева рука у висини рамена са дланом окренутим надоље полако даје покрете налијево.	
ХОРИЗОНТАЛНО РАСТОЈАЊЕ	Положај руку показује растојање.	
Г. Опасност		
ОПАСНОСТ Заустављање у случају опасности	Обје руке су подигнуте увис са длановима окренутим напријед.	
БРЖЕ	Сви покрету су бржи.	
СПОРИЈЕ	Сви покрети су спорији.	